

מראי מקומות - ביצה

כת.

מדוייקים כ"כ, ולכן נקט דטבח אומן אסור, לפי שהוא יודע איך לכוין משקל זה לאמיתו. אולם ע' בחשק שלמה, שכ' דהרי"ף והרא"ש לא גרסי טבח אומן, ובאמת כך צ"ל, דכל אדם אסור לשקול בשר במים.

ז. אסור לעשות בית יד בבשר

פרש"י, דדרך מוכרי בשר לעשות בית יד בסכין כדי לאחוז בו, וצריך לשנות, ולכן יכול לעשותו ביד, שהוא בשינוי. וע' במשנה ברורה (ת"ק, ט"ו), שכ' דלפי"ז לכאן יהי' מותר ליחיד לעשות בית יד בסכין, לפי שאין בזה איסור עובדין דחול. אבל דייק מלשון השו"ע שם, שהוא לשון הרמב"ם, דאפי' בעה"ב אסור לעשות כן, דגם בבעה"ב יש איסור עובדין דחול בזה.

ח. אין משחזין את הסכין ביו"ט,

אבל משיאה ע"ג חברתה

ע' בראש יוסף שכ' דה"ה דעל אבן מותר להשחזי את הסכין, ורק בכה"ג שאין מגלגל האבן, רק האבן מונח, ומשפשף עלי' הסכין, שפיר דמי.

ז. אין משחזין את הסכין ביו"ט

פרש"י דמה דמשיאה ע"ג חבירתה הוא משום דמשני מדרך חול, ומבואר דהאיסור להשחזי את הסכין ביו"ט הוא משום עובדא דחול. והק' הפני יהושע, א"כ מאי אמרי' בגמ' דמתני' דלא כר' יהודה [דס"ל דמכשירי אוכל נפש מותרים ביו"ט], דאי האיסור משום עובדא דחול, א"כ מה ענין זה לר' יהודה, הא בזה אפי' ר' יהודה מודה. וכ' דעכצ"ל דס"ל לר' חסדא דאי"ז הביאור במתני', אלא כלישנא בגמ' דמבואר דהאיסור הוא משום מכשירי אוכל נפש.

י. לא שנו אלא במשחזות של אבן,

אבל במשחזות של עץ מותר

הק' השטמ"ק, א"כ למה תנינן דמשיאה ע"ג חבירתה, הול"ל בד"א של אבן, אבל של עץ מותר. ותני' דקמ"ל ר' הונא דעל גבי חבירתה משחזות טפי משל עץ.

יא. דלא כר' יהודה

מבואר דאף רבנן דחולקים על ר' יהודה וס"ל דאסור לעשות מכשירי אוכל נפש ביו"ט, מודו דעכ"פ בשינוי מותר. וע' ברשב"א דמבואר עוד מח' ר"י ורבנן, דהיינו במכשירי אוכל נפש דהיי' שייך לעשותם מעיו"ט, דמה דר' יהודה אוסר, היינו באופן רגיל, אבל בשינוי, ס"ל לר' יהודה דמותר אף כשהי' אפשר מעיו"ט, ובזה אסרי רבנן אפי' בשינוי.

א. וחכ"א אין משגיחין בכף מאזנים כל עיקר

ע' בראש יוסף שהביא מש"כ בפיה"מ להרמב"ם, שאין להשתמש בהם לתת חפץ בתוכן, או לכסות בהם כלי. והק' הראש יוסף, דאם המאזנים מוקצים מחמת שהם כלי שמלאכתו לאיסור, מ"מ לצורך גופו ומקומו מותר. ואם הם מוקצה מחמת דמיחד לו מקום, דאסור אף לצורך גופו, הא בגמ' אי' דרק תלוי בתריטא אסור, ומשמע דתלוי באויר מותר.

ב. אין משגיחין בכף מאזנים כל עיקר

ע' בפרי מגדים (או"ח ת"ק, א"א ד'), דכ' דהאיסור הוא היכא שהוא יודע משקל הא', ואם אינו יודע רק להשוות המנות, הניח בצ"ע. ולשקול בשר כנגד כלי שאינו יודע משקלו ולמחר ישקול הכלי, הביא דבעולת שבת משמע דשרי, ובאלי' רבה בשם הרע"ב משמע דאסור.

ג. אין משגיחין בכף מאזנים כל

עיקר... אפי' לשמרו מן העכברים

הרשב"א מסתפק בדין זה, אם הוא נאמר רק אצל מוכר ולוקח, דבכה"ג אסור לשקול, לפי שזהו דרך חול, אבל בביתו מותר משום שכן אדם עושה בתוך ביתו, או דלמא גם בתוך ביתו אסור.

ד. אפי' לשמרו מן העכברים

כ' המ"ב (ת"ק, ט') דמה שאסור ליתנו בכף מאזנים לשמרו מן העכברים, היינו היכא שבכף השני מונחים משקולות.

ה. טבח אומן אסור לשקול בשר ביד

פרש"י, שיודע לכוין משקל כנגד משקל בידיו. ופי' הרא"ש (סי' ט') דמשמע מדברי רש"י דדוקא בכה"ג, ששוקל בשתי ידיו, אסור, שדומה לכף מאזנים, אבל אם יודע לכוין המשקל בידו אחת מותר. אבל כ' הרא"ש דלא משמע כן בגמ', דהול"ל אבל שוקל בידו א' ומניח. ולכן כ' דלא ישקול טבח אומן בידו כלל, לפי שידו הוי כמשקל.

ו. טבח אומן אסור לשקול בשר במים

פרש"י, שיש לו שנתות וסימנים בכלי, ונותנים בו מים, והסימנים מודיעים אותו כמה המים עולים למעלה בשביל ליטרא בשר, שכבר שיערו בכך. אבל הרמב"ם (הל' יו"ט ד', כ') כ' דאסור לשקול בכלי מלא מים. וע' ברש"ש שהבין שכוונת הרמב"ם הוא כמו דאי' במשנה בערכין (ט'), דממלא חבית מים, ומכניס האדם עד מרפיקו, ושוקל מבשר חמור ועצמות וגידין, ונותן לתוכה עד שתתמלא. והוסיף הרש"ש דשני ביאורים אלו באמת אינם